

Frivilliga övervakningsprogrammet av bovin tuberkulos hos alpacka 2020

Bakgrund

År 2015 startade det frivilliga kontrollprogrammet för alpackor i Sverige för att kontrollera och övervaka förekomsten av tuberkulos. Tuberkulos hos alpackor orsakas av en bakterie, *Mycobacterium bovis* och orsakar bölder i framförallt lymfknotor runt om i kroppen ofta i lungor eller magtarm-kanalen. Sjukdomen utvecklas långsamt och det kan gå år mellan smittotillfälle och uppvisande av symptom.

Tuberkulos drabbar inte bara alpackor utan kan spridas till flera andra däggdjur såsom nötkreatur, får och hästar. Även människor kan drabbas av tuberkulos och sjukdomen är anmälningspliktig både för läkare och veterinärer vid misstanke. Under mitten av 1900-talet genomfördes ett mycket omfattande saneringsarbete i nötkreaturspopulationen vilket ledde till att sjukdomen utrotades i Sverige och la grunden till det goda smittläge vi har i Sverige idag. Intresset för att hålla alpacka har ökat de senaste 20 åren och avelsdjur importeras årligen för att bredda avelsbasen i Sverige, ibland från länder där tuberkulos är vanligt förekommande.

I besättningar anslutna till kontrollprogrammet provtas alla alpackor över ett års ålder först med två års intervall och sedan vart femte år för att kontrollera förekomst av *Mycobacterium bovis*. Efter negativ provtagning tilldelas A-status. Om något eller några djur testas positivt tilldelas B-status och djuren testas om inom 90 dagar. Om djuren på nytt testas positivt tilldelas C-status och jordbruksverket tar över utredningen i enlighet med epizootilagstiftningen.

Programmet arbetar förutom med den löpande administrationen av provtagningen kontinuerligt med att öka kunskap om sjukdomen och programmet både bland djurägare och veterinärer.

Resultat

Vid årskiftet 20/21 var 75 besättningar med nästan 1 000 djur anslutna till programmet. Under året har 47 djur fördelade på 8 besättningar provtagits i programmets regi. Utöver dessa har 6 nya besättningar anslutit sig till programmet.

Samtliga analyserade prover har varit negativa och inget djur har diagnosticerats med tuberkulos.

Diskussion

För att kunna utgöra en ändamålsenligt kontroll behöver anslutningsgraden till programmet vara god. Under kommande år kommer ett register över alpackor i Sverige att upprättas vilket kommer kunna ge en betydligt bättre bild om hur bred kontroll och övervakningen är. Utifrån den uppskattade andelen alpackor i Sverige idag behöver anslutningsgraden i programmet öka.

Övervakningen av tuberkulos hos svenska alpackor är mycket viktig för att i ett tidigt skede kunna upptäcka en eventuell smitta och förhindra vidare spridning. Sjukdomen är svår att upptäcka genom sitt långsamma förlopp och diffusa symptombild, vilket gör att ett infekterat djur skulle kunna sprida smittan vidare till såväl andra djur som i värsta fall människor. Ett utbrott av bovin tuberkulos i Sverige innebär förutom lidande även stora ekonomiska förluster såväl för individuell djurägare som för staten, varför det är viktigt att fortsätta kontrollera sjukdomen i Sverige.